

بخش دوم
راهنمای تدریس

مقدمه

هدف تعلیم و تربیت دینی، فقط ارائه‌ی اطلاعات و معارف دینی به دانش‌آموزان نیست؛ معلم باید دانش‌آموزان را به سمتی هدایت کند تا از آموخته‌های خود در موقعیت‌های مختلف زندگی روزمره استفاده کنند؛ به همین جهت، در این برنامه سعی شده است آموزش‌ها با زندگی روزمره‌ی دانش‌آموزان کاملاً مرتبط باشند. استفاده از موقعیت‌ها و نمونه‌های موجود در زندگی روزمره‌ی دانش‌آموزان، انتخاب مطالب، نمونه‌ها و مثال‌هایی از زندگی آن‌ها، فراهم ساختن فرصت تمرین و آموخته‌ها به زندگی روزمره و موقعیت‌های شبیه‌سازی شده‌ی آن و ...، از جمله نکاتی است که معلمان گرامی باید مد نظر قرار دهند. توجه به علایق و رغبت‌های مخاطبان، از ویژگی‌های ضروری هر آموزش موفق است. هم‌چنین فراهم ساختن فرصت مشارکت فعال دانش‌آموزان در جریان آموزش بسیار مهم است؛ چرا که به دانش‌آموز کمک می‌کند تا حد امکان خودش جست‌وجو، فکر و عمل کند و با توجه به تجارب و یافته‌های قبلی و فعلی خود به نتیجه برسد و معلم هر بار با راهنمایی‌های مناسب، او را در این راه یاری رساند؛ به این ترتیب، به کارگیری روش‌های یادگیری از طریق همیاری و بهره‌گیری از شیوه‌های فعال تدریس از راهبردهای اساسی فرایند یادگیری در تعلیم و تربیت دینی است.

بنابراین فعالیت‌های یاددهی - یادگیری دروس تعلیمات دینی و قرآن برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه باید به گونه‌ای انتخاب شود که واجد شرایط زیر باشد.

- یادگیرنده در هنگام آموزش از جهت ذهنی و عملی فعال باشد تا عملاً با موضوع یادگیری درگیر شود؛ در این صورت، هم یادگیری پایدارتر خواهد بود و هم در موقعیت‌های تازه قادر به استفاده از تجارب یادگیری قبلی خود خواهد شد.

- از معلومات و تجارب قبلی دانش‌آموزان در امر یادگیری استفاده شود تا با هدایتی مناسب، بین آن‌ها با تجربه‌ی تازه پیوند برقرار شود. معلومات قبلی فقط به دانسته‌های فرد از دروس یا پایه‌های تحصیلی گذشته‌ی وی محدود نمی‌شود بلکه می‌تواند شامل تمام تجربیات بیرون از مدرسه‌ی وی نیز باشد.

- فعالیت‌ها، تا حد امکان، آن قدر متنوع باشند تا دانش‌آموزان با نیازهای ویژه و توانایی‌های مختلف بتوانند از آنان بهره‌گیرند.

- تناسب فعالیت‌های گروهی و انفرادی رعایت شود تا نیاز دانش‌آموزان را به عضویت در گروه و انجام بخشی از یک مجموعه فعالیت برآورده سازد و هم در زمان خود، مجال استنباط شخصی را برای آن‌ها فراهم کند (در تشکیل گروه‌های کلاسی به تعداد دانش‌آموزان و توانمندی هر دانش‌آموز توجه شود. ترجیحاً گروه‌ها دو یا سه نفره باشند).

— پرسش‌های کلاس باید به گونه‌ای طرح شوند تا علاوه بر تحریک حس کنجکاوی دانش‌آموزان، آنان را در مسیر موضوع مورد نظر قرار دهد و به صورت گام به گام به سمت هدف درس هدایت کند. در این بخش، راهنمای تدریس پیشنهادی درس تعلیمات دینی و قرآن راهنمایی تحصیلی پیش‌حرفه‌ای برای استفاده‌ی همکاران به تفصیل ارائه شده است .

راهنمای تدریس
دروس سال اول راهنمایی
تحصیلی پیش حرفه‌ای

درس اوّل : خدای بخشنده و مهربان

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
- آشنایی با صفت بخشندگی و مهربانی خداوند از طریق آگاهی از نعمت های بی شمار او.
- ب - گرایش ها و عواطف :
- تشکر و قدردانی از نعمت های خدا
- توجه به استفاده ی درست از این نعمت ها.

۲- موضوعات اساسی درس

- بخشندگی خدا
- نعمت های خداوند
- شکر خداوند
- استفاده ی صحیح از نعمت های خدا.

۳- شرح مختصر درس

در این درس، از طریق بازی در کلاس می توان توجه دانش آموزان را به اهمیت هوا به عنوان یکی از نعمت های خداوند جلب کرد. سپس از طریق گفت و گو بین معلّم و دانش آموزان، دیگر نعمت های خداوند را مورد بحث قرار داد و در پایان، معلّم با جمع بندی مطالب توجه شاگردان را به صفت بخشندگی و مهربانی خدا از طریق نعمت های فراوان او جلب کند و متذکر شود که چگونه باید شکرگزار نعمت های خداوند بود.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته های پیشین : در این مرحله، دانسته های پیشین دانش آموزان را در رابطه با محتوای درس جدید مورد ارزیابی قرار دهید. مطلع شوید که آیا دانش آموزان با مفهوم نعمت آشنایند و کدام یک از نعمت های خداوند را می شناسند؛ با ارائه ی فعالیت های مختلف مانند نشان دادن زیبایی های طبیعت از طریق بردن به فضای باز یا با استفاده از تصاویر جذاب و پرسش در زمینه ی موارد

استفاده‌ی این نعمت‌ها و نقش آن‌ها در زندگی انسان‌ها در رابطه با مفهوم نعمت و شناخت نعمت‌های خداوند، از دانش‌آموزان ارزیابی به عمل آورید.

ب — شیوه‌هایی برای شروع مناسب : شروع مناسب یک درس تأثیر به‌سزایی در میزان کارایی فعالیت‌های یادگیری دارد. یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع این درس، اجرای بازی مورد نظر در درس است. از آن‌جا که فعالیت‌های توأم با بازی، برای بچه‌ها نشاط‌آور و جذاب‌تر است لذا بازی و بعد از آن، ایجاد سؤال در ذهن شاگردان می‌تواند شروع خوبی برای درس باشد.

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب : از جمله روش‌هایی که برای تدریس درس پیشنهاد می‌شود، این است که ابتدا می‌توانید در قالب یک بازی بر روی مفهوم نیاز (نیاز به هوا) متمرکز شوید. سپس با استفاده از روش «مشارکت گروهی» دانش‌آموزان را به انجام این فعالیت‌ها ترغیب کنید.

۱- درس را به صورت انفرادی بخوانند.

۲- درس را برای اعضای گروه خود توضیح دهند.

۳- به صورت انفرادی فهرستی از نعمت‌های خدا را تهیه کنند.

۴- فهرست خود را به گروه ارائه دهند و یک فهرست نهایی و مشترک برای گروه تهیه کنند.

۵- دانش‌آموزان می‌توانند یک نفر از گروه خود را انتخاب کنند تا با هر روش دلخواه به بیان نتایج کار گروهی خود بپردازند.

۶- پس از بیان نتایج کار گروهی، معلم درس را با استفاده از نظر دانش‌آموزان جمع‌بندی کند.

توصیه : با توجه به شرایط ویژه‌ی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، در تمام این مراحل باید نقش راهنما را ایفا کنید.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف — پیامی از قرآن : در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه قرآن به نعمت‌های خداوند است؛ به طوری که توجه دانش‌آموزان به این مسئله جلب شود که در قرآن نیز صفت بخشندگی خداوند مطرح شده است :

«همه‌ی نعمت‌ها را خدا به ما بخشیده است» . (سوره‌ی نحل، آیه‌ی ۵۳)

ب — پاسخ دهید : در این قسمت پرسش‌هایی در مورد موضوع درس مطرح شده است که دانش‌آموزان با توجه به محتوای درس به این پرسش‌ها پاسخ می‌دهند، پاسخ سؤالات دارای کلید مشخصی است.

ج — فکر کن و کامل کن : در این تمرین، دانش آموزان از متن درس جمله ی مورد نظر را بازنشاسی کرده و با توجه به آن، جای خالی را با کلمه ی مورد نظر کامل می کنند.

د — حالا برایم بگو : در این فعالیت، با طرح سؤالی درباره ی نحوه ی استفاده ی درست از آب، دانش آموزان را به دادن پاسخ های مختلف هدایت کنید؛ مثال : از آب در چه مواردی استفاده می کنیم؟ چگونه باید آب را درست مصرف کرد؟ اگر آب نباشد، چه می شود؟
سپس از دانش آموزان بخواهید تا در مورد این سؤالات با هم بحث و گفت و گو کنند. در نهایت، نتایج گفت و گوها را در قالب یک یا چند جمله روی تابلو بنویسید و مطالب را جمع بندی کنید.

ه — اکنون می توانی : در این تمرین از دانش آموزان بخواهید که نقاشی زیبایی در مورد یکی از نعمت های خداوند بکشند. همه ی نقاشی ها را بر روی دیوار کلاس نصب کنید و یا با استفاده از طناب و گیره در کلاس از هر دانش آموز بخواهید تا نقاشی خود را به طناب وصل کند.

و — فعالیت پیشنهادی معلم : از دانش آموزان بخواهید تا جاهای خالی جمله ها را با کلمه ی مناسب پر کنند.

زمین سرد و تاریک می شد، اگر نبود.

تشنگی همه ی موجودات زنده را از بین می برد، اگر نبود.

هیچ کس نمی توانست نفس بکشد و زنده نمی ماند، اگر نبود.

درس دوم : دعوت پیامبر اسلام (۱)

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
- آشنایی با مراحل دعوت پیامبر(ص)
- آشنایی با سختی ها و مشکلاتی که پیامبر(ص) در راه اعتلای اسلام متحمل شده اند.
- ب - گرایش ها و عواطف :
- علاقه به آشنایی بیش تر با تاریخ اسلام
- تمایل و توجه به حفظ دین اسلام از طریق اجرای دستورات آن.

۲- موضوعات اساسی درس

- دعوت به اسلام
- معرفی حضرت علی(ع) به عنوان جانشین و برادر.

۳- شرح مختصر درس

در این درس، اولین مرحله ی دعوت پیامبر اسلام (ص) که به صورت دعوت خویشاوندان به مهمانی است، بیان شده است که در این مهمانی پیامبر خواستار یاری و مساعدت از طرف مدعوین می شود که فقط حضرت علی(ع) این دعوت را پاسخ می گویند و پیامبر (ص) نیز ایشان را به عنوان برادر و جانشین خود معرفی می کند.

۴- مراحل تدریس

- الف - توجه به دانسته های پیشین : در ارتباط با درس جدید، دانسته های پیشین دانش آموزان را ارزیابی کنید. این که :
 - ۱- چه قدر با مفهوم پیامبری آشنایند؟
 - ۲- آیا نام پیامبر اسلام را می دانند؟
 - ۳- از روز مبعث چه می دانند؟
- می توانید با ارائه ی فعالیت ها و تمرین های مربوط به کتاب دینی دوره ی ابتدایی، سؤالات مورد

نظر را از طریق پرسش ارزیابی کنید.

ب — شیوه‌هایی برای شروع مناسب: یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع این درس می‌تواند مطرح کردن مسئله‌ی مهمانی باشد؛ مثال: وقتی شما می‌خواهید مهمانی دهید، چه کارهایی انجام می‌دهید؟ پاسخ: دعوت مهمان‌ها، آماده کردن وسایل پذیرایی، استقبال از مهمان، پذیرایی از مهمان و... هم چنین از دانش‌آموزان پرسید: وقتی خواسته‌ای از دیگران دارید، چگونه خواسته‌ی خود را مطرح می‌کنید؟ دانش‌آموزان را برای دادن پاسخ راهنمایی کنید؛ پاسخ: او را به منزل خود دعوت می‌کنیم و خواسته‌ی خود را با مهربانی و مؤدبانه می‌گوییم یا با تلفن، نامه و... خواسته‌ی خود را مطرح می‌کنیم. در نهایت، بیان پاره‌ای از خصوصیات پیامبر گرامی اسلام از جمله مهربانی، مهمان دوستی و انجام دستورات خداوند بزرگ و... می‌تواند برای شروع درس شیوه‌ای مناسب باشد.

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: این درس را می‌توان از طریق روش «داستان‌گویی» تدریس کرد. ابتدا داستان درس را با استفاده از تصاویر کتاب و یا تصاویری که به صورت لوحه تهیه شده باشد، تعریف کنید. در این قسمت می‌توانید داستان کتاب را چند قسمت کنید. ابتدا هر قسمت را تعریف کرده، نظر دانش‌آموزان را در مورد ادامه‌ی داستان جویا شوید؛ مثلاً پرسید: فکر می‌کنید در ادامه‌ی داستان چه اتفاقی می‌افتد؟ به این ترتیب، مرحله به مرحله تعریف داستان را پیش ببرید. پس از پایان داستان، از دانش‌آموزان بخواهید تا نظر خود را در مورد نتایج درس بیان کنند و هر نظری که به تصحیح نیاز دارد، به عنوان راهنما توضیحات بیشتری را ارائه دهید. سپس با طرح پرسش‌هایی در مورد نکات اصلی درس، پاسخ‌های دانش‌آموزان را در این زمینه بشنوید و در نهایت با کمک دانش‌آموزان مطالب درس را جمع‌بندی کنید.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف- جدول: در این قسمت، جدولی طرح شده که دارای سه سؤال است و هر یک دارای پاسخ‌های دوگزینه‌ای است. دانش‌آموزان باید پاسخ صحیح را در مکان مناسب با علامت × مشخص کنند.

سه سال ☐	پنج سال ☐	پیامبر (ص) چند سال مردم را پنهانی به دین اسلام دعوت کرد؟
افراد غریبه ☐	فامیل و آشنایان ☐	پیامبر (ص) چه کسانی را برای دعوت به اسلام به منزل دعوت کرد؟
دوست و همراه ☐	برادر و جانشین ☐	پیامبر (ص) حضرت علی (ع) را به چه عنوان هایی معرفی کرد؟

ب — برای خواندن : در این قسمت، اطلاعات بیش تری در مورد محتوای درس و در مورد اولین مرد و زنی که دین اسلام را پذیرفتند، داده شده است.

درس سوم : دعوت پیامبر اسلام (۲)

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
 - آشنایی با مراحل دعوت پیامبر (ص)
 - آشنایی با سختی‌ها و مشکلاتی که پیامبر (ص) در راه اعتلای اسلام متحمل شده‌اند.
- ب - گرایش‌ها و عواطف :
 - علاقه به آشنایی بیش‌تر با تاریخ اسلام
 - تمایل و توجه به حفظ دین اسلام از طریق اجرای دستورات آن.

۲- موضوعات اساسی درس

- ایستادگی پیامبر (ص) در برابر پیشنهاد پول و مقام
- وظیفه‌ی مسلمانان در قبال ادامه‌ی راه پیامبر.

۳- شرح مختصر درس

در این درس، مرحله‌ی بعدی دعوت پیامبر اسلام (ص) بیان می‌شود؛ این که پس از سه سال دعوت پنهانی، دعوت ایشان آشکار می‌شود. هم چنین، واکنش بت پرستان نسبت به دعوت آشکار پیامبر گرامی اسلام و پاسخ پیامبر (ص) در برابر فریب کاری‌ها مطرح شده است. سپس در مورد وظیفه‌ی ما مسلمانان در رابطه با ادامه‌ی راه پیامبر (ص) مطالبی ارائه شده است.

۴- مراحل تدریس

- الف - توجه به دانسته‌های پیشین : چون این درس با درس قبلی ارتباط نزدیکی دارد، لذا یادگیری کامل درس قبلی حائز اهمیت است؛ بنابراین، ابتدا تکالیف دانش‌آموزان را مورد ارزش‌یابی قرار دهید و سپس اطلاعات و دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان را در رابطه با این مرحله از دعوت پیامبر (ص) از طریق انجام تمرین‌ها و فعالیت‌های درس قبلی مورد ارزیابی قرار دهید.
- ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس می‌تواند این باشد که دانش‌آموزان را به دو گروه تقسیم کنید و به هر گروه یک پیشنهاد بدهید که یکی از آن‌ها

دارای پیامد مثبت و دیگری، دارای پیامد منفی باشد.

پیشنهاد گروه ۱- شرکت در گروه های هنری مدرسه مثل گروه نمایش ، سرود و ...
پیشنهاد گروه ۲- گرفتن بسته ای از کسی که نمی شناسند و تحویل آن به شخصی دیگر با توجه به این که ندانند داخل بسته چیست.

از هر دو گروه بخواهید تا در مورد پذیرفتن پیشنهاد های ارائه شده تصمیم بگیرند و در این مورد با هم مشورت کرده و نتیجه ی تصمیمات خود را به کلاس ارائه دهند. پس از ارائه ی تصمیمات هر گروه، دلایل پذیرش یا عدم پذیرش پیشنهادها را توضیح دهند. در پایان این سؤالات را مطرح کنید «آیا به هر پیشنهادی که به ما شود باید پاسخ مثبت بدهیم؟»، «چه پیشنهاداتی را باید قبول و چه پیشنهاداتی را رد کنیم؟» و «موقع تصمیم گیری با چه کسانی باید مشورت کنیم؟» سپس پاسخ های داده شده را بررسی کنید و آن را به موضوع درس - که عدم پذیرش پیامبر در مورد پیشنهاد پول و مقام از طرف بت پرستان است - ارتباط دهید.

ج - پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: از آن جا که این درس در ارتباط با درس قبلی است، لذا می توانید درس قبل را به اختصار یادآوری کنید و سپس به همان روش درس قبل، مطالب را ارائه دهید.

۵- تمرین ها و فعالیت های پایانی درس

حالا برایم بگو: در این قسمت، دانش آموزان در مورد نتایج که از درس گرفته اند به صورت جمعی با یکدیگر گفت و گو می کنند. در پایان، نتایج گفت و گوی آنها را در قالب یک یا چند جمله جمع بندی کنید.

درس چهارم : دعوت پیامبر اسلام (۳)

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
- آشنایی با مراحل دعوت پیامبر (ص)
- آشنایی با سختی ها و مشکلاتی که پیامبر (ص) در راه اعتلای اسلام متحمل شده اند.
- ب - گرایش ها و عواطف :
- علاقه به آشنایی بیش تر با تاریخ اسلام
- تمایل و توجه به حفظ دین اسلام از طریق اجرای دستورات آن.

۲- موضوعات اساسی درس

- مفهوم رسالت پیامبر (ص)
- ایستادگی پیامبر (ص) در برابر آزار و اذیت بت پرستان.

۳- شرح مختصر درس

در این درس به آن مرحله از دعوت پیامبر (ص) که با شروع آزار و اذیت بت پرستان بر ایشان و یارانشان همراه بوده است، اشاره کرده و مثالی در این زمینه آورده ایم تا دانش آموزان با یک نمونه از این آزار و اذیت ها آشنا شوند. هم چنین در مورد تعداد مسلمانان و این که بیش تر از چه گروهی به آن حضرت ایمان می آوردند و مقاومت پیامبر و یارانش در برابر بت پرستان مطالبی آورده و گفته ایم که صبر و مقاومت آنان در برابر آزارها سرانجام باعث پیروزی اسلام شده است.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته های پیشین: ابتدا تکالیف و فعالیت های مربوط به درس قبل دانش آموزان را مورد ارزشیابی قرار دهید. از آن جا که این تکالیف و فعالیت ها پیش نیاز درس جدیدند، بنابراین انجام دادن آن ها زمینه ی ارائه ی درس جدید خواهد بود.

ب - شیوه هایی برای شروع مناسب: یکی از شیوه های پیشنهادی برای شروع این درس، صحبت پیرامون مسئله ی صبر و تحمل در برابر مشکلات و سختی های زندگی در قالب بیان خاطرات

است. هم چنین می توانید درباره‌ی مفهوم آزار و اذیت و تمسخر برای دانش آموزان صحبت کنید؛ زیرا در درس از این واژه‌ها استفاده شده و لازم است از قبل دانش آموزان با این واژه‌ها آشنا باشند. سؤالاتی که می توانید در ارتباط با موضوعات مطرح شده از دانش آموزان بپرسید عبارت‌اند از: «وقتی با مشکلی رو به رو می شوید که نتوانید آن را حل کنید، چه می کنید؟»، «اگر کسی شما را مسخره کند، چه احساسی پیدا می کنید؟»، «آیا تا به حال کسی شما را مسخره کرده است یا شما کسی را مسخره کرده اید؟»، «آیا می دانید که مسخره کردن باعث آزار و اذیت دیگران می شود؟» و ...

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: این درس را نیز می توانید هم چون درس‌های دوم و سوم (دعوت پیامبر اسلام ۱ و ۲) با «روش داستان گویی» تدریس کنید و از طریق «پرسش و پاسخ» در مورد محتوای درس دانش آموزان را به تفکر وادارید تا باعث یادگیری بهتر آنان شود. در مورد مسئله‌ی صبر و مقاومت در راه خدا نیز می توانید از طریق روش «آموزش مستقیم» به صورت بیان و توضیح واضح برای دانش آموزان استفاده کنید.

۵— تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

نمایش فیلم: در این قسمت، در صورت امکان بخش‌هایی از فیلم محمد رسول الله (ص) را که در ارتباط با آزار و اذیت مسلمانان توسط بت پرستان و چگونگی صبر و تحمل ایشان در برابر این آزار است، نمایش دهید. هنگام نمایش قسمت‌های مختلف فیلم، توضیحات لازم را ارائه دهید و در پایان با مطرح کردن سؤالاتی از متن فیلم، دانش آموزان را هدایت کنید تا با پاسخ به پرسش‌ها آن‌چه را دیده‌اند، بیان کنند.

درس پنجم: کار خوب، نتیجه‌ی خوب

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
- آشنایی با ارتباط بین تلاش بیش‌تر و نتیجه‌ی حاصل از آن.
- ب - گرایش و عواطف :
- تمایل به تلاش و کوشش بیش‌تر در انجام کارهای نیک برای رسیدن به نتیجه‌ی بهتر.

۲- موضوعات اساسی درس

- کار خوب، نتیجه‌ی خوب
- نتیجه‌ی تلاش
- مفهوم «دنیا مزرعه‌ی آخرت» .

۳- شرح مختصر درس

این درس به صورت مقایسه‌ی، دو مزرعه‌ی خشک و آباد مطرح شده است. در یک قسمت از این درس، وصف مزرعه‌ی خشک و بی حاصل است که مردی غمگین و ناراحت در کنار آن نشسته است و در قسمت بعدی، وصف مزرعه‌ی آباد است که دهقانی با خوش حالی محصولات باغش را می چیند. سپس علت ناراحتی و خوشحالی این دو مرد مورد پرسش قرار گرفته و در خاتمه، درباره‌ی تلاش انسان‌ها در این جهان و این که هر عمل خوبی در این دنیا نتیجه‌ی خوبی هم در جهان آخرت خواهد داشت، مطالبی ارائه شده است.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته‌های پیشین :

در ارتباط با درس جدید، دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان را مورد ارزیابی قرار دهید؛ به این ترتیب که تا چه حد دانش‌آموزان با مفهوم جهان آخرت و نتایج اعمال در دوره‌ی ابتدایی آشنا شده‌اند و آیا آموخته‌هایشان را به یاد دارند. با ارائه‌ی فعالیت‌هایی از قبیل پرسش یا بیان خاطره و ... ، این مفاهیم را یادآوری کنید تا برای شروع درس جدید زمینه‌سازی شود.

ب — شیوه‌هایی برای شروع مناسب: یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس می‌تواند اجرای دو نمایش با دو نوع عملکرد خوب و بد باشد و سپس پرسش‌هایی درباره‌ی نمایش برای بحث و گفت‌وگو می‌توان ارائه داد و پاسخ‌های دانش‌آموزان را به اهداف مورد نظر هدایت کرد. یکی دیگر از شیوه‌های مناسب برای شروع این درس می‌تواند تهیه کردن تصاویر گوناگونی از انجام کارهای خوب — که نتایج خوب نیز به دنبال دارد — باشد. در این جا از دانش‌آموزان بخواهید که احساس خود را بعد از دیدن تصاویر بیان کنند؛ برای مثال، تصویر نوجوانی که در حال عبور دادن فرد سالمندی از خیابان است، روش پیشنهادی دیگر استفاده از الگوی تدریس سازمان‌دهنده (مقایسه‌ای) است. به این صورت که دو تصویر مزرعه‌ی آباد و مزرعه‌ی خشک را نشان دهید و به قرار زیر عمل کنید:

معلم: خوب به دو تصویر نگاه کنید و هر یک از شما، دلیل خشک و بی‌آب و علف بودن مزرعه‌ی اول و علت ناراحتی صاحب باغ و دلیل آباد بودن مزرعه دوم را بنویسید و پاسخ‌ها را با هم مقایسه کنید.

دانش‌آموزان مشغول یادداشت کردن و مقایسه‌ی تصاویر می‌شوند (معلم راهنمایی می‌کند).

معلم: حالا وضعیت این دو مزرعه را با زندگی انسان‌ها مقایسه کنید و نتایج آن را بگویید (معلم کار هدایت دانش‌آموزان را دنبال می‌کند).

در پایان، دانش‌آموزان با این مقایسه‌ها به نتیجه‌ی کلی از درس می‌رسند و معلم مطالب را جمع‌بندی می‌کند.

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: این درس را می‌توانید از طریق روش «مقایسه‌ای» تدریس کنید، به این ترتیب که از دانش‌آموزان بخواهید ابتدا به تصاویر نگاه کرده، دلایل ناراحتی و خوشحالی این دو مرد را بیان کنند. پاسخ‌ها و دلایل آنان را روی تابلو بنویسید. سپس این سؤالات را به مسائل زندگی روزمره ارتباط دهید و در نهایت، بحث را به نتیجه‌گیری مناسب برسانید؛ مثلاً بگوئید: آیا کسی که درس می‌خواند و زحمت می‌کشد، نمره اش با کسی که تنبلی می‌کند و در درس خواندن تلاش نمی‌کند، یکی است؟ کدام یک نتیجه‌ی بهتری می‌گیرند و موفق‌ترند؟ سپس با طرح مثال‌هایی از زندگی روزمره، مفهوم درس را آموزش دهید.

۵— تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف — پیامی از قرآن: هدف تأکید بر توجه قرآن به نظارت خداوند بر اعمال انسان‌ها و دادن نتیجه‌ی مناسب به هر عمل از سوی خداوند است.

ب — اکنون می‌توانی بگویی : در این تمرین، دو پرسش مطرح شده است که در مورد آنان دانش آموزان به صورت انفرادی پاسخ می‌دهند. دو پرسش مطرح شده عبارت‌اند از :

۱ — چه کارهای خوبی تا به حال انجام داده‌ای؟

۲ — دوست داری چه کارهای خوب دیگری انجام دهی؟

دانش آموزان هر یک به طور انفرادی به پرسش‌ها پاسخ می‌دهند. پاسخ‌ها را روی تابلو بنویسید و آن‌ها را با هم مقایسه کنید. در نهایت، به یک جمع بندی کلی از پاسخ‌ها برسید.

ج — اکنون می‌توانی : در این تمرین، چهار تصویر ارائه شده است که دو به دو در کنار هم قرار گرفته‌اند. دانش آموزان باید با نوشتن جمله‌ی مناسب در زیر هر تصویر، آن را توضیح دهند و درباره‌ی درستی یا نادرستی آن‌ها با یکدیگر در کلاس گفت و گو کنند.

درس ششم : یار یتیمان و فقیران

۱- اهداف

الف - دانش و اطلاعات :

- آشنایی با ارزش و صفت سخاوت و بخشندگی به عنوان یکی از ویژگی های اخلاقی حضرت علی (ع).

ب - گرایش ها و عواطف :

- تمایل به آشنایی بیش تر با زندگی و اخلاق و رفتار ائمه ی معصومین (ع)
- توجه به صفت سخاوت و بخشندگی و تمایل به الگو گرفتن در این زمینه از حضرت علی (ع)
- احساس علاقه به ائمه ی اطهار (ع).

۲- موضوعات اساسی درس

- ویژگی رفتاری و اخلاقی حضرت علی (ع)

- کمک و یاری به یتیمان و مستمندان به عنوان یکی از ویژگی های اخلاقی حضرت علی (ع).

۳- شرح مختصر درس

این درس در مورد کمک حضرت علی (ع) به زنی خسته است که در حال بردن ظرف آب به خانه اش است. امام علی (ع) در مورد چگونگی گذران زندگی از آن زن سؤال می کند و آن زن درباره ی این که شوهرش در جنگ شهید شده است، دارای چند کودک یتیم است و زندگی اش به سختی می گذرد، برای امام صحبت می کند. حضرت علی (ع) بسیار متأثر می شود و از آن روز به بعد، به آن زن و بچه های یتیمش کمک می کند.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته های پیشین : در ارتباط با درس جدید، دانسته های پیشین دانش آموزان

را مورد ارزیابی قرار دهید.

برای مثال، از دانش آموزان بپرسید :

۱- درباره ی حضرت علی (ع) چه مطالبی تاکنون خوانده اید یا چه چیزهایی شنیده اید ؟

۲- با شخصیت امام اول، حضرت علی (ع)، چه قدر آشنا هستید؟

۳- در مورد کلمات فقر، یتیم و شهید چه چیزهایی می دانید؟

با ارائه‌ی سؤالاتی در این زمینه و دریافت پاسخ‌های دانش آموزان، میزان اطلاعات آن‌ها را مورد بررسی قرار دهید و در صورت نیاز، این اطلاعات پیش نیاز را به آن‌ها ارائه دهید.

ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع این درس می‌تواند به صورت طرح سؤالاتی از این قبیل باشد : «آیا تاکنون به کسی کمک کرده‌اید؟ به چه کسی و چرا؟» پاسخ‌های دانش آموزان را دریافت و در مورد آن‌ها بحث کنید. از آن جا که در این درس از واژه‌های یتیم و شهید استفاده شده است، می‌توانید درباره‌ی این واژه‌ها از دانش آموزان سؤال نموده و در صورت لزوم، اطلاعات کافی را به آنان ارائه دهید؛ مثلاً از آن‌ها بپرسید که «آیا در میان فامیل شما کسی شهید شده است؟» و... در این درس می‌توانید در مورد مزایای کمک کردن به دیگران مخصوصاً یتیمان، مستمندان و همچنین کمک به هم‌نوعان و نتایجی که این گونه کمک‌ها می‌تواند برای سربلندی یک جامعه‌ی اسلامی داشته باشد، با دانش آموزان بحث و گفت و گو کنید.

ج - پیشنهادهایی برای تدریس مناسب : چون این درس به صورت داستانی مطرح شده است، لذا روش مناسب برای تدریس آن روش «داستان گویی» است. پس از تعریف داستان درس می‌توانید در فواصل درس و خاتمه‌ی آن، از دانش آموزان پرسش‌هایی مرتبط با موضوع بپرسید. هم‌چنین از روش «توضیحی» می‌توانید برای آموزش مستقیم در رابطه با کمک به هم‌نوعان، نیازمندان و... استفاده کنید.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف - سخنی از بزرگان : ابتدا حدیث را برای دانش آموزان بخوانید و سپس در مورد مضمون آن با دانش آموزان صحبت کنید.

در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه پیامبر (ص) به امر کمک به یتیمان است؛ به طوری که توجه دانش آموزان به این مسئله جلب می‌شود که پیامبر (ص) به احترام و کمک به یتیمان تأکید زیادی داشتند و نیز این امر، پاداش بزرگی را به دنبال دارد.

ب - حالا برایم بگو : در این تمرین، از دانش آموزان بخواهید تا در مورد نتایج داستان با یک دیگر به بحث و گفت و گو بپردازند. هم‌چنین درباره‌ی این که چگونه می‌توانند علاقه‌ی خود را به حضرت علی (ع) نشان دهند، با یک دیگر گفت و گو کنند.

ج — اکنون می‌توانی: در این تمرین، دانش‌آموزان یک فعالیت عملی را که تهیه‌ی مطالبی در مورد خصوصیات اخلاقی حضرت علی (ع) است، انجام می‌دهند و در کلاس برای دوستان خود می‌خوانند.

د — برای خواندن: در این قسمت، اطلاعات بیش‌تری در ارتباط با حضرت علی (ع) ارائه می‌شود.

ه — فعالیت پیشنهادی معلم: در این قسمت می‌توانید تمرین‌ها و فعالیت‌هایی غیر از تمرین‌های مطرح شده در کتاب را که در ارتباط با موضوع درس باشد، به دانش‌آموزان پیشنهاد دهید. به عنوان یک فعالیت پیشنهادی می‌توانید از دانش‌آموزان بخواهید تا برای جلسه‌ی بعدی، به کتاب‌خانه‌ی مدرسه رفته و یا کتاب داستان راستان را به کلاس بیاورند و داستان‌هایی را از حضرت علی (ع) در کلاس بخوانند و در مورد آن به بحث و گفت‌وگو پردازند.

درس هفتم : خوش اخلاقی و گذشت

۱- اهداف

الف - دانش و اطلاعات :

- آشنایی با ارزش و صفت خوش اخلاقی و گذشت به عنوان یکی از ویژگی های اخلاقی امام حسن (ع).

ب - گرایش ها و عواطف :

- تمایل به آشنایی بیشتر با زندگی و اخلاق و رفتار ائمه ی معصومین (ع)
- توجه به صفت گذشت و خوش اخلاقی و تمایل به الگو گرفتن در این زمینه از امام حسن (ع)
- احساس علاقه نسبت به ائمه ی اطهار (ع).

۲- موضوعات اساسی درس

- ویژگی رفتاری و اخلاقی امام حسن (ع)

- مفهوم خوش اخلاقی

- مفهوم گذشت

- خوش اخلاقی و گذشت به عنوان دو صفت نیک اخلاقی امام حسن (ع).

۳- شرح مختصر درس

این درس در مورد اخلاق نیک و گذشت امام حسن(ع) در برابر شخص مسافری است که به مدینه آمد و از روی نادانی، به آن امام گرامی و پدر بزرگوارشان توهین کرد و امام حسن (ع) با اخلاقی نیکو و گذشت نسبت به اعمال ناشایست آن فرد توانست او را متوجه ناپسندی رفتارش کند؛ به طوری که پس از مدتی، او از یاران امام حسن (ع) شد. در پایان درس، دبیر دانش آموزان را برای پاسخ به سؤال آخر درس، هدایت می کند و پاسخ های آنان را جمع بندی و نتیجه گیری می کند.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته های پیشین : در ارتباط با درس جدید، از طریق پرسش و پاسخ و

فعالیت های دیگر، دانسته های پیشین دانش آموزان را ارزیابی کنید؛ از دانش آموزان پرسید : ۱- با

امام حسن (ع) چه قدر آشنایی دارید؟

۲- در مورد مفهوم گذشت چه می دانید؟

ب - شیوه هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه های پیشنهادی برای شروع این درس، طرح سؤال از دانش آموزان است؛ سؤالاتی چون : ۱- آیا تاکنون در مورد رفتار ناشایست دوست خود گذشت کرده اید؟ ۲- آیا تاکنون با مهربانی دوست خود را متوجه اشتباه خود کرده اید؟ ۳- به نظر شما، اگر با مهربانی خطای دوست خود را به او تذکر دهید، او سخن شما را می پذیرد یا زمانی که با بد اخلاقی بخواهید او را متوجه اشتباهش کنید؟ و... حتی می توانید از دانش آموز بخواهید تا چنان چه خاطره ای در این زمینه دارند، برای دوستان خود در کلاس مطرح کنند یا از طریق ایفای نقش، نمایشی را در زمینه ی گذشت و خوش اخلاقی که از قبل طراحی کرده اید، در کلاس اجرا کرده سپس درباره ی آن بحث و گفت و گو کنند.

ج - پیشنهادهایی برای تدریس مناسب : ابتدا داستان درس را با استفاده از تصاویر کتاب تعریف کرده، از دانش آموزان بخواهید تا در مورد نتیجه ی داستان با هم به صورت جمعی بحث و گفت و گو کنند. سپس از آنان بخواهید اگر خاطره ای در زمینه ی گذشت و خوش اخلاقی دارند، تعریف کنند یا احساسات خود را در مورد این که وقتی کسی نسبت به آن ها خوش رفتاری یا بد اخلاقی می کند، بگویند. از طریق پرسش و پاسخ های این چنینی، صحبت های آنان را در مسیر اهداف درس هدایت کرده و با کمک دانش آموزان نکات اصلی درس را روی تابلو بنویسید و مطالب درس را جمع بندی کنید.

۵- تمرین ها و فعالیت های پایانی درس

الف - سخنی از بزرگان : در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه امام حسن (ع) بر داشتن اخلاقی خوش در زندگی است که می تواند تأثیر بسیار زیبا در زندگی هر کس داشته باشد.

ب - حالا برایم بگو : در این تمرین، از دانش آموزان خواسته می شود تا نکات مهمی را که از درس آموخته اند با یکدیگر در کلاس گفت و گو کنند و نتایج آموخته های خود را با هم به بحث بگذارند.

ج - اکنون می توانی بگویی : در این تمرین، نیز دو سؤال طرح گردیده که دانش آموزان به صورت انفرادی به آن ها پاسخ می دهند. سؤالات برداشت شخصی هر دانش آموز است که در زندگی شخصی خود تجربه کرده اند.

د — بیش تر بیاموزیم : در این تمرین، از دانش آموزان توانمند بخواهید تا موارد خوش اخلاقی و بد اخلاقی خود را در طول یک هفته در جدولی علامت بزنند یا بنویسند و در جلسه ی بعد در کلاس با دوستان خود در میان بگذارند.

درس هشتم : پاکیزگی در اسلام

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
 - آشنایی با چیزهای ناپاک و نجس و برخی از مطهرات (آب).
- ب - گرایش ها و عواطف :
 - تمایل به دوری جستن از چیزهای ناپاک و نجس
 - توجه به استفاده از آب به عنوان یکی از مطهرات برای رفع ناپاکی ها و نجاسات.
- ج - مهارت و عمل :
 - دوری جستن از چیزهای ناپاک و نجس
 - استفاده از آب به عنوان یکی از مطهرات.

۲- موضوعات اساسی درس

- مفهوم نجس و پاک
- معرفی چیزهای ناپاک و نجس
- معرفی آب به عنوان یکی از مطهرات.

۳- شرح مختصر درس

محتوای درس، داستانی در مورد یکی از نجاسات (خون) است؛ در این داستان، پسری دستش خون آلود می شود و از پدرش احکام لازم را درباره ی برطرف کردن نجاست به وسیله ی آب - که یکی از مهم ترین پاک کننده هاست - یاد می گیرد. در خاتمه ی درس، بر اهمیت پاکیزگی و سلامتی در دین اسلام تأکید شده است.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته های پیشین : در ارتباط با درس جدید، دانسته های پیشین دانش آموزان را مورد ارزیابی قرار دهید؛ به این صورت که از دانش آموزان در مورد راه های رعایت بهداشت فردی و اجتماعی سؤال کنید و از آن ها بخواهید تا بگویند آلودگی و ناپاکی چه نتایجی را به دنبال دارد و برای دوری از آن به چه مواردی باید توجه کرد.

ب — شیوه‌هایی برای شروع مناسب: یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس طرح سؤالاتی از این قبیل است: «به نظر شما، پاکیزگی چه اهمیتی دارد؟» و «بهترین چیزی که می‌توانیم برای پاکیزه شدن از آن استفاده کنیم، چیست؟» سپس پاسخ‌های دانش‌آموزان را بشنوید و در مورد اهمیت پاکیزگی در اسلام توضیحاتی را ارائه دهید و آن‌ها را برای یادگیری مفهوم جدید (نجاسات و مطهرات) آماده سازید.

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: از آن جا که این درس مربوط به احکام است، یکی از روش‌هایی که برای تدریس آن پیشنهاد می‌شود روش «توضیحی» است؛ به این صورت که به طور روشن و واضح مسئله‌ی نجاسات و تفاوت بین واژه‌ی تمیز و پاک را با مقایسه‌ی موارد تمیز و پاک و ناپاک توضیح دهید و روش‌های پاک کردن چیزهای نجس و آلوده را نیز عنوان کنید تا دانش‌آموزان مسئله را بدون ابهام دریابند. در این درس از بین پاک‌کننده‌ها، آب که یکی از مهم‌ترین مطهرات است، انتخاب شده است. روش «پرسش و پاسخ» نیز می‌تواند به یادگیری بهتر دانش‌آموزان کمک کند. از طریق طرح سؤال، موارد اصلی درس را به زندگی روزمره‌ی دانش‌آموزان ارتباط دهید و آن‌ها را به درک مفاهیم درس هدایت کنید.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف — پیامی از قرآن: در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه قرآن به پاکیزگی و این که خداوند پاکیزگان را دوست دارد، است. با بیان این مطلب، توجه دانش‌آموزان به این مسئله جلب می‌شود که در قرآن، خداوند بر مسئله‌ی پاکیزگی تأکید فرموده‌اند.

ب — اکنون می‌توانی بگویی: در این تمرین، از دانش‌آموزان خواسته می‌شود که به طور انفرادی بگویند که در چه مواردی پاکیزگی را رعایت می‌کنند. در پایان، پاسخ‌های دانش‌آموزان را جمع‌بندی و نتیجه‌گیری کنید.

ج — بیش‌تر بیاموزیم: در این قسمت، از دانش‌آموزان توانمندتر بخواهید که تا در مورد چیزهایی که در دین اسلام پاک‌کننده‌اند، مطالبی تهیه کنند و در کلاس برای دوستان خود بخوانند.

درس نهم : سفری به قم

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
- آشنایی با برخی از مبطلات وضو.
- ب - گرایش و عواطف :
- علاقه مندی به دانستن احکام مربوط به مبطلات وضو
- تجدید وضو در صورت باطل شدن .

۲- موضوعات اساسی درس

- ورود به اماکن مذهبی با وضو
- مبطلات وضو
- وضوی مجدد در صورت باطل شدن.

۳- شرح مختصر درس

محتوای این درس، داستانی است درباره‌ی خانواده‌ای که برای زیارت حضرت معصومه (س) به شهر قم می‌روند. مادر خانواده در راه سفر، در مورد این بانوی بزرگوار توضیحات مختصری می‌دهد. در این درس در مورد وضوگرفتن و آماده‌شدن برای زیارت، سپس ابطال وضو به سبب خوابیدن و تجدید وضو صحبت شده و در پایان درس به چند نمونه از مواردی که وضو را باطل می‌کند اشاره شده است.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته‌های پیشین : در ارتباط با درس جدید، دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان را با طرح چند سؤال مورد ارزیابی قرار دهید؛ مثلاً از دانش‌آموزان بپرسید :

- ۱- در مورد وضو چه می‌دانید؟
- ۲- آیا می‌دانید چگونه باید وضو بگیرد؟
- ۳- آیا می‌دانید چه موقع باید وضو بگیرد؟

ب — شیوه‌هایی برای شروع مناسب: یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس این است که از دانش‌آموزان سؤال کنید که تا کنون به زیارت رفته‌اند و به کجا. از آن‌ها بخواهید خاطرات خود را در این زمینه بیان کنند. سپس حرم یکی از ائمه‌ی اطهار را از طریق فیلم یا تصویر به دانش‌آموزان نشان دهید و از آن‌ها بپرسید: «آیا توجه کرده‌اید که وقتی بزرگ‌ترها و پدر و مادران وارد حرم می‌شوند، چه کارهایی انجام می‌دهند؟» با طرح سؤالاتی در این زمینه، در دانش‌آموزان ایجاد انگیزه کنید.

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای تدریس این درس می‌تواند روش یادگیری «تسلط یاب» باشد؛ به این صورت که هر یک از دانش‌آموزان درس را به طور انفرادی برای خود بخوانند.

— از دانش‌آموزان بخواهید در حین خواندن درس، هر موردی را که به نظرشان مهم می‌آید، در یک ورقه یادداشت کنند.

— هر دانش‌آموز مواردی را که یادداشت کرده است برای دیگران بخواند.

— مواردی را که دانش‌آموزان می‌خوانند بر روی تابلو بنویسید.

— در پایان، موارد را جمع بندی کنید و به نتایج مورد نظر برسید.

یکی دیگر از روش‌های تدریس این درس می‌تواند روش «ایفای نقش» باشد؛ به این صورت که دانش‌آموزان داستان درس را نمایش دهند تا از این طریق مفاهیم را بهتر آموخته و به ذهن بسپارند.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف — سخنی از بزرگان: در این فعالیت، سخنی از امام رضا (ع) آمده که در آن، بر اهمیت وضو و پاکیزگی تأکید شده است. این سخن فرمانی است از طرف خداوند بزرگ که قبل از عبادت کردن باید وضو گرفت و پاکیزه شد. این مسئله می‌تواند موجب توجه دانش‌آموزان بر اهمیت وضو و پاکیزگی باشد.

ب — جدول: در این قسمت، جدولی طراحی شده است که دانش‌آموزان باید پس از یادگیری کامل درس، کارهایی را که موجب ابطال وضو می‌شود، از سایر موارد بازشناسی کنند و با گذاشتن علامت × در ستون درست یا نادرست، پاسخ صحیح بدهند.

ج — اکنون می‌توانی: در این تمرین، از دانش‌آموزان خواسته می‌شود تا با توجه به یادگیری وضو در سال‌های قبل، طرز صحیح وضو گرفتن را در کلاس نشان دهند.

د — برای خواندن : در این قسمت، در رابطه با حضرت معصومه (س) مطالبی برای کسب اطلاعات بیش تر ارائه شده است که به شناخت بیش تر دانش آموزان از ایشان منجر می شود.

ه — بیش تر بیاموزیم : در این قسمت، از دانش آموزان توانمندتر خواسته می شود تا با راهنمایی بزرگ ترها، مواردی را که باید برای آن وضو گرفت، فهرست کنند و در کلاس برای دوستان خود بخوانند.

درس دهم : نیکی به پدر و مادر

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
- آشنایی با اهمیت و شیوه‌های نیکی به پدر و مادر.
- ب - گرایش و عواطف :
- احساس قدر دانی و تشکر از زحمات پدر و مادر.

۲- موضوعات اساسی درس

- نیکی به پدر و مادر به عنوان یکی از وظایف مسلمانان
- مفهوم نیکی به پدر و مادر
- راه‌های احترام و نیکی به پدر و مادر
- اهمیت نیکی به پدر و مادر در دین اسلام.

۳- شرح مختصر درس

این درس در رابطه با نیکی به پدر و مادر بوده و داستان جوانی است که مسلمان نبود ولی پس از آشنایی با دین اسلام و امام جعفر صادق (ع)، این دین را پذیرفت. این جوان از مادر پیر و ناتوان خود نگهداری می‌کرد. او پس از مسلمان شدن در رابطه با نوع رفتارش با مادر پیر خود از امام جعفر صادق (ع) راهنمایی می‌خواهد و با بیانات آن امام بزرگوار، بیش‌تر از قبل به مادر خود رسیدگی می‌کند که این مسئله نیز خود موجب گرویدن مادر آن جوان به دین اسلام می‌شود.

۴- مراحل تدریس

- الف - توجه به دانسته‌های پیشین : در ارتباط با درس جدید، دانسته‌های پیشین دانش آموزان را با طرح چند سؤال ارزیابی کنید، مثلاً از دانش آموزان بپرسید :
 - ۱- آیا می‌دانید با انجام چه کارهایی می‌توان به دیگران احترام گذاشت ؟
 - ۲- آیا می‌دانید با انجام چه کارهایی می‌توان به دیگران نیکی کرد؟
- بنابراین، قبل از شروع درس باید از درک این مفاهیم اطمینان حاصل کنید.

ب — شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس، ارائه‌ی سؤالاتی در رابطه با زحماتی که پدر و مادر برای فرزندان خود متحمل می‌شوند، است؛ مثلاً از آن‌ها بپرسید : «پدر و مادر شما چه کارهایی برای شما انجام می‌دهند؟» مواردی را که دانش‌آموزان بیان می‌کنند، فهرست وار روی تابلو بنویسید. سپس از آن‌ها بپرسید : «در برابر زحماتی که آن‌ها برای شما کشیده‌اند، شما باید چه کارهایی انجام دهید؟» مواردی را که دانش‌آموزان بیان می‌کنند، فهرست وار بنویسید، سپس موارد بیان شده را با توجه به واژه‌های احترام، محبت، نیکی و ... طبقه‌بندی کنید.

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب : با توجه به این که محتوای درس در قالب داستان است، لذا روش «داستان گویی» می‌تواند روش مناسبی برای تدریس این درس باشد. از آن جا که این درس در حیطه‌ی آداب و اخلاق اسلامی قرار می‌گیرد می‌توان از روش «بحث گروهی» نیز برای تدریس این درس استفاده کرد؛ مثلاً با طرح سؤالاتی چون «چگونه می‌توانیم زحمات پدر و مادر خود را جبران کنیم؟»، «چه کارهایی انجام دهیم تا رضایت آن‌ها حاصل شود؟» و ... ، دانش‌آموزان را به بحث و گفت و گو وادارید و در نهایت، نتایج بحث‌ها را روی تابلو بنویسید و مطالب را جمع‌بندی کنید. در پایان می‌توانید از دانش‌آموزان بخواهید که با نوشتن نامه‌ای هر چند کوتاه، احساسات خود را به پدر و مادرشان بیان کرده، از آن‌ها تشکر کنند.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف — پیامی از قرآن : در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه قرآن بر نیکی کردن به پدر و مادر است.

ب — با هم دعا کنیم : در این فعالیت، از دانش‌آموزان می‌خواهیم به حالت دعا از خدا یاری بخواهند تا بتوانند با پدر و مادر خود مهربان باشند. در مورد این دعا و دعا‌های دیگری که برای پدر و مادر خود می‌توانیم بکنیم، با دانش‌آموزان صحبت کنید.

ج — حالا برایم بگو : در این تمرین، دانش‌آموزان در مورد موضوع مطرح شده در کلاس با یکدیگر گفت و گو می‌کنند و در پایان، با راهنمایی شما، نتایج گفت و گوی آن‌ها در قالب یک یا چند جمله جمع‌بندی می‌شود.

د — اکنون می‌توانی : در این تمرین، دانش‌آموزان در مورد موضوع مطرح شده — که در مورد چگونگی احترام گذاشتن به پدر و مادر است — در چند جمله نظر خود را می‌نویسند و آن را در کلاس برای دوستان خود می‌خوانند.

هـ — بیش تر بیاموزیم : در این تمرین، از دانش‌آموزان توانمندتر خواسته می‌شود تا با راهنمایی بزرگترها، پس از وضوگرفتن، آیه ی ۲۳ از سوره ی «اسراء» را پیدا کنند، ترجمه آن را بنویسند و در کلاس برای دوستان خود بخوانند.

درس یازدهم : امانت داری

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
- آشنایی با مفهوم امانت داری و آثار و نتایج آن.
- ب - گرایش و عواطف :
- توجه و تمایل به خصلت نیک امانت داری.

۲- موضوعات اساسی درس

- امانت داری به عنوان یکی از وظایف مسلمانان
- تشویق به امانت داری .

۳- شرح مختصر درس

محتوای این درس در رابطه با موضوع امانت داری است که در قالب یک داستان طرح شده است. این درس ماجرای دو هم کلاسی است که یکی از آن‌ها کتابی را از دوستش به امانت می‌گیرد ولی به علت سهل انگاری نمی‌تواند از کتاب خوب مراقبت کند. مادر او در این مورد (امانت داری) با دخترش صحبت کرده، او را متوجه اشتباه خود می‌کند و برای جبران این مسئله به دخترش پیشنهاد می‌دهد که کتابی مانند آن را خریداری کند و به دوست خود بدهد و از او عذرخواهی کند.

۴- مراحل تدریس

- الف - توجه به دانسته‌های پیشین : در ارتباط با درس جدید، دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان را در مورد مفهوم درست کاری و امانت‌داری ارزیابی کنید.
- ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس می‌تواند به این صورت باشد که دانش‌آموزان را به کتابخانه‌ی مدرسه ببرید و از مسئول آن‌جا بخواهید تا در مورد شرایط امانت دادن کتاب و خصوصیات یک امانت‌دار خوب، برای شاگردان صحبت کند. این مسئله می‌تواند موجب ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان شود و یا می‌توانید با بیان خاطره یا داستان کوتاهی از امانت داری برای شاگردان در آنان ایجاد انگیزه کنید.

ج- پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: یکی از روش‌هایی که برای تدریس این درس پیشنهاد می‌شود، الگوی «ایفای نقش» است. ابتدا دانش‌آموزان را جهت ایفای نقش شخصیت‌های داستان آماده کرده، سپس نمایش را در کلاس اجرا کنید. پس از اجرای نمایش، در مورد شخصیت‌های داستان به بحث و بررسی در کلاس بپردازید. در پایان، نظر دانش‌آموزان را جمع‌بندی کرده، نتایج به دست آمده را به دانش‌آموزان ارائه کنید.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف- سخنی از بزرگان: در این فعالیت با طرح سخنی از پیامبر اکرم (ص) در رابطه با موضوع امانت‌داری، توجه دانش‌آموزان به این مسئله جلب می‌شود.

ب- اکنون می‌توانی: در این تمرین، از دانش‌آموزان خواسته می‌شود تا به سؤالات طرح شده پاسخ بدهند و در کلاس، از نظر یکدیگر در رابطه با موضوعات مورد نظر مطلع شوند.

ج- برای خواندن: در این قسمت برای کسب اطلاعات بیش‌تر دانش‌آموزان، مطالبی درباره‌ی درستکاری و امین بودن پیامبر اکرم (ص) و توجه و تأکید ایشان به این مسائل، ارائه می‌شود.

د- با هم دعا کنیم: مطالب این قسمت، به منظور ایجاد فضای معنوی برای دانش‌آموزان طراحی شده است تا با هم دست به دعا بردارند و دعای مورد نظر را بخوانند.

راهنمای تدریس

دروس سال دوم راهنمایی

تحصیلی پیش حرفه ای